# OMMAVIY MADANIYAT - ZAMONAVIY JAMIYATNING MURAKKAB VA TA'SIRCHAN HODISASI

**Mamadaliyev Husanboy Yigitali o'g'li**
**Andijon iqtisodiyot va pedagogika unversiteti, Ijtimoiy - gumanitar fanlar"kafedrasi assistenti**
***husaynmuhammadaliy638@gmail.com***
Tel: +998907727715

**ANNOTATSIYA:**

Mazkur maqolada ommaviy madaniyatning jamiyat uchun ta'siri haqida so'z yuritildi. Shuningdek, rivojlanib borayotgan zamonda milliy qadriyatlarni saqlab qolish, yosh avlodni milliy g'urur, vatanga muhabbat ruhida tarbiyalash usullari yoritildi. Barqaror rivojlanishda zamonaviy vositalardan voz kechib bo'lmasligi va ulardan samarali foydalanish uchun tavsiyalar berildi.

**АННОТАЦИЯ:**

В данной статье рассматривается влияние массовой культуры на общество. Также освещаются способы сохранения национальных ценностей в развивающихся странах, воспитания у молодого поколения духа национальной гордости и любви к родине. Даются рекомендации по незаменимости современных инструментов устойчивого развития и их эффективному использованию.

**ANNOTATION:**

This article discusses the impact of mass culture on society. It also highlights ways to preserve national values in the developing world, educate the younger generation in the spirit of national pride and love for the homeland. Recommendations are given for the indispensability of modern tools for sustainable development and their effective use.

***Kalit so‘zlar;*** *Globallashuv, pop madaniyat, zamonaviylik, kosmopolotizm, milliy g‘urur, iftixor, vatanparvarlik, sadoqat, kultura, birdamlik*

***Ключевые слова;*** *Глобализация, поп-культура, современность, космополитизм, национальная гордость, честь, патриотизм, верность, культура, солидарность*

***Key words:*** *Globalization, pop culture, modernity, cosmopolitanism, national pride, honor, patriotism, loyalty, culture, solidarity*

Ommaviy madaniyat bugungi globallashuv davrida eng muhim ijtimoiy-madaniy hodisalardan biri hisoblanadi. U keng xalq ommasi tomonidan iste’mol qilinadigan, tezkor ravishda tarqaladigan va ko‘pincha ommaviy axborot vositalari orqali shakllanadigan madaniyat turidir. Televizion dasturlar, kino, estrada musiqasi, reklama, ijtimoiy tarmoqlar va internet platformalari ommaviy madaniyatning asosiy tashuvchilari hisoblanadi. Shu sababli u zamonaviy inson hayotining ajralmas qismiga aylangan.

Ommaviy madaniyatning shakllanishi sanoatlashuv va texnologik taraqqiyot bilan chambarchas bog‘liq. Avvallari madaniyat ko‘proq elita yoki ma’lum qatlamlar doirasida rivojlangan bo‘lsa, bugungi kunda u keng ommaga mo‘ljallangan holda ishlab chiqariladi. Bu esa madaniyatni “iste’mol mahsuloti”ga aylantirib, uni bozordagi talab va taklif qonunlariga bo‘ysundiradi. Natijada madaniyatning ko‘plab shakllari tijoratlashib, daromad manbaiga aylanadi.

Ommaviy madaniyatning ijobiy tomonlari juda ko‘p. Avvalo, u axborot almashinuvi va madaniy integratsiyani tezlashtiradi. Turli millat va xalqlar madaniyati bir-biriga yaqinlashadi, odamlar boshqa davlatlarning san’ati, urf-odatlari va turmush tarzi bilan tanishish imkoniga ega bo‘ladilar. Bu esa o‘z navbatida bag‘rikenglik, ochiqlik va global fikrlashni rivojlantiradi. Bundan tashqari, ommaviy madaniyat ko‘ngilochar vosita sifatida insonlarning bo‘sh

vaqtini mazmunli o‘tkazishga xizmat qiladi. Kino, musiqa va turli shou dasturlar insonlarga ruhiy hordiq beradi.

Shuningdek, ommaviy madaniyat ta’limiy ahamiyatga ham ega bo‘lishi mumkin. Hujjatli filmlar, ilmiy-ommabop ko‘rsatuvlar, podkastlar va onlayn kurslar orqali odamlar yangi bilim va ko‘nikmalarni egallashlari mumkin. Bu esa zamonaviy jamiyatda uzluksiz ta’lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Bugungi globallashuv davrida ommaviy madaniyat inson hayotining ajralmas qismiga aylanib ulgurdi. Har kuni biz turli axborot vositalari, ijtimoiy tarmoqlar, kino va musiqa orqali ommaviy madaniyat mahsulotlari bilan yuzma-yuz kelamiz. Shu sababli bu hodisani chuqur o‘rganish va unga ongli munosabatda bo‘lish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ommaviy madaniyat — keng ommaga mo‘ljallangan, sodda, tez tushunarli va ko‘pincha ko‘ngilochar xarakterga ega bo‘lgan madaniyat shaklidir. U asosan texnologik taraqqiyot va ommaviy axborot vositalari rivoji natijasida shakllandi. Avvallari madaniyat faqat ma’lum bir ijtimoiy qatlamga tegishli bo‘lgan bo‘lsa, hozirgi kunda u barcha uchun ochiq va ommabop bo‘lib qoldi. Bu esa madaniyatni yanada keng yoyilishiga xizmat qilmoqda.

Ayniqsa, zamonaviy texnologiyalar ommaviy madaniyat rivojida katta rol o‘ynaydi. Bugungi kunda Instagram, TikTok va YouTube kabi platformalar orqali turli trendlar, qo‘shiqlar va g‘oyalar soniyalar ichida butun dunyoga tarqalmoqda. Bu esa yoshlarning dunyoqarashi, qiziqishlari va hatto hayot tarziga bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

Ommaviy madaniyatning ijobiy tomonlari ham mavjud. Avvalo, u turli xalqlar o‘rtasida madaniy almashinuvni kuchaytiradi. Insonlar boshqa millatlarning urf-odatlari, san’ati va hayot tarzi bilan tanishish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu esa bag‘rikenglikni oshiradi, dunyoqarashni kengaytiradi. Bundan

tashqari, ommaviy madaniyat ko‘ngilochar vosita sifatida insonlarga ruhiy hordiq beradi va bo‘sh vaqtni mazmunli o‘tkazishga yordam beradi.

Shu bilan birga, ommaviy madaniyatning salbiy jihatlari ham yo‘q emas. Eng katta muammolardan biri — uning yuzaki xarakterga ega bo‘lishidir. Ko‘pincha sifatdan ko‘ra mashhurlik ustun qo‘yiladi. Natijada chuqur ma’no bermaydigan, faqat vaqtinchalik qiziqish uyg‘otadigan mahsulotlar ko‘payadi. Bu esa insonlarning estetik didiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Yana bir muhim jihat — ommaviy madaniyatning milliy qadriyatlarga ta’siridir. Global madaniyatning kuchayishi natijasida ayrim yoshlar o‘z milliy an’analarini unutib, begona madaniyatga taqlid qilishga moyil bo‘lib qolishadi. Bu esa milliy o‘zlikni anglash jarayoniga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli har bir jamiyat o‘z madaniy merosini asrab-avaylashi zarur.

Ommaviy madaniyat, shuningdek, iste’molchilik ruhini ham kuchaytiradi. Reklama va internet orqali insonlarga doimiy ravishda yangi mahsulotlar taklif etiladi va bu ularni ortiqcha xarid qilishga undaydi. Natijada moddiy qadriyatlar ma’naviy qadriyatlardan ustun qo‘yilishi mumkin.

Biroq ommaviy madaniyatning salbiy jihatlarini ham inkor etib bo‘lmaydi. Eng katta muammolardan biri — uning yuzakiligi va standartlashuvga moyilligidir. Ko‘pincha sifatdan ko‘ra mashhurlik ustun qo‘yiladi, natijada oddiy, tez hazm bo‘ladigan, lekin chuqur ma’no bermaydigan mahsulotlar ko‘payadi. Bu esa insonlarning estetik didini pasaytirishi mumkin.

Yana bir muhim jihat — milliy madaniyat va an’analar uchun tug‘iladigan xavfdir. Ommaviy madaniyat global xarakterga ega bo‘lgani sababli ba’zan mahalliy qadriyatlarni siqib chiqaradi. Ayniqsa yoshlar orasida xorijiy madaniyat elementlariga ortiqcha taqlid qilish holatlari kuzatiladi. Bu esa milliy o‘zlikni anglash jarayoniga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Bundan tashqari, ommaviy madaniyat iste’molchilik ruhini kuchaytiradi. Reklama va marketing orqali insonlarga doimiy ravishda yangi mahsulotlar taklif etiladi va bu ehtiyojdan ortiqcha xarid qilishga undaydi. Natijada moddiy qadriyatlar ma’naviy qadriyatlardan ustun qo‘yilishi mumkin.

Ommaviy madaniyatning yana bir muhim ta’siri — ijtimoiy tarmoqlar orqali shakllanayotgan “virtual hayot”dir. Odamlar o‘z hayotlarini boshqalarnikiga solishtirib, sun’iy idealga intilishlari mumkin. Bu esa psixologik bosim, o‘ziga ishonchsizlik kabi muammolarni keltirib chiqaradi.

Shu o‘rinda eng muhim savol tug‘iladi: ommaviy madaniyatga qanday munosabatda bo‘lish kerak? Uni butunlay rad etish ham, cheksiz qabul qilish ham to‘g‘ri emas. Eng maqbul yo‘l — tanqidiy yondashuvni shakllantirishdir. Har bir inson iste’mol qilayotgan axborotni tahlil qila olishi, foydali va zararli jihatlarni ajrata bilishi zarur.

Xulosa qilib aytganda, ommaviy madaniyat — bu zamonaviy jamiyatning murakkab va ko‘p qirrali hodisasidir. U bir tomondan taraqqiyot, axborot almashinuvi va madaniy yaqinlashuvga xizmat qilsa, ikkinchi tomondan ma’naviy qadriyatlar va milliylik uchun sinov bo‘lib xizmat qiladi. Shuning uchun ham ommaviy madaniyatdan oqilona foydalanish, uni milliy va umuminsoniy qadriyatlar bilan uyg‘unlashtirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir.

## FOYDALANILGAN ADABIYOT VA ELEKTRON MANZILLAR:

1. Adorno T., Horkheimer M. *Dialektika prosveshcheniya* . - Moskva: AST, 2001 yil.
2. Storey J. *Madaniy nazariya va ommabop madaniyat* . — London: Routledge, 2018.
3. McQuail D. *Ommaviy kommunikatsiya nazariyasi* . — London: Sage nashriyotlari, 2010.
4. Kellner D. *Media madaniyati: Madaniy tadqiqotlar, o'ziga xoslik* . — London: Routledge, 2003.
5. Karimov I. A. *Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch* . — Tosh
6. Castels M. *Tarmoq jamiyatining yuksalishi* . — Oksford: Blekvell, 2010.

7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ma'naviyat va madaniyatga oid nutqlari va qarorlari.
8. UNESCO Rasmiy sayti — madaniyat va global jarayonlar https://www.unesco.org
9. Britaniya ensiklopediyasi— “Ommabop kubik https://www.britannica.com/topic/popular-culture
10. Stenford falsafa ensiklopediyasi — madaniyat va media haqidagi maqolalar: https://plato.stanford.edu
11. Google Scholar — ilmiy maqolalar uchun: https://scholar.google.com
12. Tadqiqot darvozasi— ilmiy tadqiqot va maqolalar: https://www.researchgate.net
13. National Geographic — madaniyat va jamiyatga oid maqolalar: https://www.nationalgeographic.com